

FIȘA DISCIPLINEI

Anul universitar 2025/2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea din București
1.2. Facultatea	de Teologie Ortodoxă <i>Justinian Patriarhul</i>
1.3. Departamentul	de Teologie Istorică, Biblică și Filologie
1.4. Domeniul de studii	TEOLOGIE
1.5. Ciclul de studii	Master
1.6. Programul de studii	Istorie și tradiție creștină

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Dispute filosofice în Bizanțul Paleologilor						
2.2. Titularul activităților de curs	Lect. Dr. Carabă Vasile-Adrian						
2.3. Titularul activităților de seminar	Lect. Dr. Carabă Vasile-Adrian						
2.4. Anul de studiu	II	2.5. Semestrul	II	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7. Regimul disciplinei	O

3. Timpul total estimat

3.1. Număr de ore pe săptămână	3	3.2. Din care Curs	2	3.3. Seminar	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	3.5. Din care Curs	28	3.6. Seminar	14
Distribuția fondului de timp					
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					40
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					30
Pregătire seminare/ laborator, teme, referate, portofolii și eseuri					25
Tutorat					5
Alte activități					8
3.7. Total ore de studiu individual					108
3.8. Total ore pe semestru					150
3.9. Număr de credite					6

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu este cazul
4.2. de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sală cu video-proiector
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Sală cu tablă electronică

6. Rezultatele învățării

Cunoștințe	Studentul/absolventul recunoaște și explică dedicarea spirituală a unor personalități ecleziastice, interpretând datele privind bio-bibliografiile acestora, prin utilizarea unui limbaj nuanțat și a unor metode, paradigme și
-------------------	---

	<p>concepțe specifice.</p> <p>Absolventul deține informații solide privind evoluția gândirii și a literaturii creștine de-a lungul istoriei.</p> <p>Absolventul cunoaște istoria dialogului inter-religios și inter-creștin, identificând specificul managementului sistemului de relații de comunicare din cadrul cultelor, utilizând limbajul propriu teologiei istorice.</p>
Aptitudini	<p>Studentul/absolventul aplică tehnici și metode de apreciere detaliată, pe baza metodologiei istorice, a impactului marilor personalități religioase asupra posterității.</p> <p>Absolventul utilizează idei și argumente din literatura creștină în contexte diverse, completând ori dezvoltând noi direcții ale gândirii teologice.</p> <p>Absolventul utilizează criteriile și metode de evaluare pentru fundamentarea unor decizii pertinente și constructive privind colaborarea ecumenică.</p>
Responsabilitate și autonomie	<p>Studentul/absolventul gândește autonom și responsabil pentru evaluarea, revizuirea și asigurarea calității programelor și a stagiilor de formare a caracterului istoricului obiectiv, pornind de la biografiile înaintașilor.</p> <p>Absolventul comunică argumentat păreri și idei teologice, face sinteze și poate crea concepțe noi pe baza informațiilor deținute, având capacitatea de acceptare a diversității opiniilor și ideilor.</p> <p>Absolventul este capabil să identifice noi modalități de abordare a proceselor specifice mediului dialogal inter-religios.</p>

7. Conținuturi

7.1. Curs	Metode de predare	Observații
1. Putem vorbi despre o bipolaritate a filosofiei bizantine?	Expunerea Dezbaterea Analiza surselor	2oră
2. Filosofia bizantină în exil (1204-1261)		2 oră
3. Primii traducători bizantini de opere filosofice și teologice latine		2 oră
4. O polemică filosofică sub anonim (1): <i>Nichifor Choumnos vs. Teodor Metochites</i> : de la stil la astronomie		2 oră
5. O polemică filosofică sub anonim (2): fără filosofie și mai ales fără Aristotel		2 oră
6. O dispută filosofică imaginară între Răsăritul bizantin și Apusul latin: <i>Nichifor Gregoras vs. Varlaam Calabrezul</i>		2 oră
7. <i>Aristoteles latinus</i> în Bizanț (1): filotomiștii		2 oră
8. <i>Aristoteles latinus</i> în Bizanț (2): antitomiștii		2 oră
9. O polemică asupra autorității filosofice (1): <i>Gemistos Plethon vs. Ghenadie Scholarios</i> (preliminari)		2 oră
10. O polemică asupra autorității filosofice (2): diferențele și diferendele dintre Platon și Aristotel		2 oră
11. „Împotriva calomniatorilor lui Platon”: Bessarion vs. Gheorghe Trapezuntios		2 oră
12. Ecuri ale disputei filosofice bizantine în mediul		2 oră

cărturarilor Renașterii italiene.		
Bibliografie: Băbuș, Emanoil, Bizanțul: Istorie și spiritualitate, Sophia, București, 2010. Beck, Hans-Georg, Istoria Bisericii Ortodoxe din Imperiul Bizantin (Colecția <i>Byzantium</i>), trad. din lb. germ. și stud. intr. Vasile-Adrian Carabă, Nemira, București, 2012. Beck, Hans-Georg, Mileniul bizantin (Colecția <i>Byzantium</i>), trad. din lb. germ. Lidia Rus, prefață la ed. în lb. română Remus Rus, Nemira, București, 2015. Carabă, Vasile-Adrian, O filosofie bipolară. Platon și Aristotel în disputele filosofice din Bizanțul Paleologilor (1261-1453), Muzeul Brăilei „Carol I.”, Editura Istros, Brăila, 2019. Geanakoplos, Deno John, Byzantine East and Latin West. Two worlds of Christendom in Middle Ages and Renaissance; studies in ecclesiastical and cultural history, Oxford: Blackwell, 1966. Meyendorff, John, Teologia bizantină. Tendințe istorice și teme doctrinare (Colecția <i>Byzantium</i>), trad. din limba engleză de Pr. prof. univ. dr. Alexandru I. Stan, ed. a II-a, revizuită, Nemira, București, 2011. Runciman, Steven, Ultima Renaștere bizantină, trad. din lb. engleză de Vlad Lupescu, studiu introductiv Vasile-Adrian Carabă, Nemira, București, 2016. Setton, Kenneth M., „The Byzantine Background to the Italian Renaissance”, în: Proceedings of the American Philosophical Society, 100/1, (1956), 1-76. Tatakis, Basil, Filosofia bizantină (Colecția <i>Byzantium</i>), trad. din lb. franceză Eduard Florin Tudor, studiu introd. și postfață Vasile-Adrian Carabă, Nemira, București, 2010. Vasiliev, A. A., Istoria Imperiului Bizantin, trad. lb. engl. și note Ionuț Alexandru Tudorie, Vasile-Adrian Carabă, Sebastian-Laurențiu Nazăru, Polirom, Iași, 2010.		
7.2 Seminar	Metode de predare	Observații
1. Nașterea filosofiei bizantine: Mihail Psellos (1017/18-c.1078) și Ioan Italos (c. 1025-c.1082)	Expunerea Dezbaterea Analiza surselor	2 oră
2. Profesorul de filosofie al exilului: Nichifor Blemmydes (1197-1272)		2 oră
3. Un împărat filosof: Teodor II. Lascaris (1254-1258)		2 oră
4. Traducătorii: Manuel Holobolos (c.1245-c.1314) și Maxim Planudes (c. 1255-c.1305)		2 oră
5. Nichifor Choumnos (1250-1327) și Teodor Metochites (1270-1332): profesorul și ucenicul său		2 oră
6. Nichifor Gregoras (1294-1360), între filosofie și astronomie		2 oră
7. Varlaam Calabrezul (1290-1348), un provocator de vocație		2 oră
8. Demetrios Kydones (c. 1324-c.1396)și apariția aristotelismului latin în Bizanț		2 oră
9. O condamnare indirectă a filosofiei lui Toma în Bizanț: cazul Prohor Kydones (c.1330-c.1369)		2 oră
10. Nicolae Cabasila (c. 1320-1391), un teolog iubitor de filosofie		2 oră
11. Gheorghe Gemistos Plethon (c.1355-1452), păgânismul ca nonconformism filosofic		2 oră
12. Ghenadie Scholarios (c.1400-1473): un tomist ortodox		2 oră
Bibliografie: Carabă, Vasile-Adrian, O filosofie bipolară. Platon și Aristotel în disputele filosofice din Bizanțul Paleologilor (1261-1453), Muzeul Brăilei „Carol I.”, Editura Istros, Brăila, 2019. Geanakoplos, Deno John, Byzantine East and Latin West. Two worlds of Christendom in Middle Ages and Renaissance; studies in ecclesiastical and cultural history, Oxford: Blackwell, 1966. Hankins, James, Plato in the Italian Renaissance (Columbia Studies in the Classical Tradition/17), Brill, Leiden-		

New York-Köln, 1994 (2 vols.)

Kaplan, Michel, Bizanț (Colecția *Byzantium*), trad. lb. franc. Ion Doru Brana, București, 2010.

Kristeller, Paul Oskar, Eight Philosophers of the Italian Renaissance, Stanford University Press, Stanford, California, 1964.

Lemerle, Paul, Le premier humanisme byzantin: Notes et remarques sur enseignement et culture à Byzance, des origines au Xe siècle, Presses universitaires de France, Paris, 1971.

Meyendorff, John, Teologia bizantină. Tendințe istorice și teme doctrinare (Colecția *Byzantium*), trad. din limba engleză de Pr. prof. univ. dr. Alexandru I. Stan, ed. a II-a, revizuită, Nemira, București, 2011.

Runciman, Steven, Ultima Renaștere bizantină, trad. din lb. engleză de Vlad Lupescu, studiu introductiv Vasile-Adrian Carabă, Nemira, București, 2016.

Tanașoca, Nicolae (ed. și tr.), Literatura Bizanțului, Editura Univers, București, 1971.

Tatakis, Basil, Filosofia bizantină (Colecția *Byzantium*), trad. din lb. franceză Eduard Florin Tudor, studiu introd. și postfață Vasile-Adrian Carabă, Nemira, București, 2010.

8. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

În vederea adaptării la cerințele spațiului românesc a conținutului disciplinei, au avut loc întâlniri și discuții cu reprezentanți de seamă ai Bisericii Ortodoxe Române, în comisiile de învățământ ale Sfântului Sinod, cu cercetători și profesori în domeniul studiilor de teologie istorică, cu profesori de religie din mediul preuniversitar, cu elevi și studenți.

9. Evaluare

Tip de activitate	9.1. Criterii de evaluare	9.2. Metode de evaluare	9.3. Pondere din nota finală
9.4. Curs	Evaluare finală	Examen scris	70%
9.5. Seminar	Verificare de parcurs, prezență activă și gradul de implicare	Test/Evaluare orală	30%
Standard minimum de performanță	Frecvența satisfăcătoare la curs/sem. Nivel minim de cunoaștere a conceptelor de bază		

Data Completării

29.09.2025

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament

30.09.2025

Semnătura Directorului de Departament